



**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Mfv.IV.10.109/2024/6.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

Véghegy dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperesek:

név (cím) I. rendű,

név1 (cím1) III. rendű,

név2 (cím2) IV. rendű,

név3 (cím3) V. rendű,

név4 (cím4) VI. rendű,

név5 (cím5) VII. rendű,

név6 (cím6) VIII. rendű,

név7 (cím7) IX. rendű,

név8 (cím8) X. rendű,

név9 (cím9) XI. rendű,

név10 (cím10) XII. rendű,

név11 (cím11) XIII. rendű,

név12 (cím12) XIV. rendű,

név13 (cím13) XVI. rendű,

név14 (cím14) XVII. rendű

A VIII. rendű felperes képviselője:

Kishonti és Kricskovics Ügyvédi Iroda (cím15; ügyintéző: Dr. Kishonti Attila ügyvéd)

Az alperes:

név15 (cím16)

Az alperes képviselője:

Ormai, Papp, Czike és Társai CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang LLP Ügyvédi Iroda
(cím17; ügyintéző: Dr. Papp Erika ügyvéd)

Bálint György Rudolf Ügyvédi Iroda (cím18; ügyintéző: Dr. Bálint György Rudolf ügyvéd)

Köhler Ügyvédi Iroda (cím19 ügyintéző: Köhler Andreas Richard ügyvéd)

A per tárgya:

Elmaradt munkabér megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A VIII. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.069/2024/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 21.M.70.953/2021/117.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.069/2024/8. számú részítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a VIII. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Megállapítja, hogy a 210.680 (kettőszáztízezer-hatszáznyolcvan) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás

[1] A VIII. rendű felperes (korábbi nevén: név16) 2007. május 2-től eladó-pénztáros munkakörben állt munkaviszonyban az alperesnél, feladatait az alperes által a név19 név20 üzletében egyenlőtlen, naponta változó munkaidő beosztásban, 2008. december 31-ig kéthavi, ezt követően háromhavi munkaidőkeretben végezte. Havi személyi alapbére 2007. szeptember 1. és 2008. január 31. között 183.600 forint, ezt követően 2009. szeptember 30-ig 190.000 forint volt.

[2] Az alperesnél az név18 szakszervezet indítványára 2009. folyamán munkaügyi ellenőrzés történt, melynek alapján a 2009. november 19. napján kelt szám számú határozatával az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelőség (a továbbiakban: OMMF) az alperest arra kötelezte, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelő módon közölje a munkavállalók munkaidő beosztását, biztosítson megfelelő mértékű szabadságot és ellentételezze a munkavállalók munkaidő-beosztástól eltérő (rendkívüli) munkavégzését, valamint 1.100.000 forint munkaügyi bírsággal sújtotta. A határozat megállapította, hogy az alperesnél a munkaidő-beosztások közlésének nem megfelelő gyakorlata áll fenn, az alperes a munkaidő beosztástól eltérő időben végzett munkát rendkívüli munkaidőként nem tartotta nyilván, ami miatt a munkavállalókat anyagi hátrány érthette.

[3] A VIII. rendű felperes 2012. november 28. napján keresetet nyújtott be az alperessel szemben a 2006. április 1-jétől 2009. szeptemberig terjedő időszakra nézve felmerült rendkívüli munkáért járó díjazás megfizetése iránt. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a VIII. rendű felperes keresetét a 23.M.4754/2012/80. számú - 2016. november 25. napján - meghozott ítéletével elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy a VIII. rendű felperes követelése a per során bizonyítékokkal nem került kellően alátámasztásra.

[4] A VIII. rendű felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 6.Mf.680.474/2018/6. számú részítéletével az elsőfokú ítéletet részben hatályon kívül helyezte, azt részítéletnek tekintette azzal, hogy a VIII. rendű felperes kereseti követelésének 2007. szeptember 1-jei időpontot megelőző részében való elutasítását helybenhagyta. Részítélete indoklásában kifejtette, hogy a VIII. rendű felperes 2007. szeptemberét megelőzően előterjesztett kereseti követelése elévült, az ezt követő időszakot érintően az elsőfokú bíróságot a megismételt eljárásban további bizonyítás lefolytatására kötelezte. A másodfokú részítéletet a Kúria az Mfv.II.10.190/2019/4. számú határozatával hatályában fenntartotta.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[5] A VIII. rendű felperes módosított keresetében 2007. május 2-től 2009. szeptember 30-ig terjedő időszakra 2.606.753 forint elmaradt munkabér, ezen összeg késedelmi kamata, valamint perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[6] Az alperes a VIII. rendű felperes kereseti követelését 500.000 forint rendkívüli munkadíj összegben elismert, ezt meghaladóan a kereset elutasítását és a VIII. rendű felperes perköltségben történő marasztalását kérte.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

[7] A Fővárosi Törvényszék a 21.M.70.953/2021/117. számú részítéletével kötelezte az alperest a VIII. rendű felperes részére 500.000 forint elmaradt munkabér, és ezen összeg 2008. október 10-től a kifizetésig számított késedelmi kamata megfizetésére. Ezt meghaladóan a VIII. rendű felperes keresetét elutasította. Kötelezte a VIII. rendű felperest 202.500 forint + áfa perköltség megfizetésére. Kötelezte az alperest 30.000 forint eljárási illeték megfizetésére, és megállapította, hogy a VIII. rendű felperesre eső eljárási illetéket a

magyar állam viseli. Az elsőfokú bíróság az alperest 214.947 forint, a VIII. rendű felperest 916.353 forint szakértői díj megfizetésére kötelezte.

[8] Az elsőfokú bíróság a VIII. rendű felperes keresetét részben találta megalapozottnak. Döntését a követelés esedékessége idején hatályban volt, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 147. § (1)-(3) bekezdéseire alapította.

[9] A megismételt eljárásra a másodfokú bíróság által előírt bizonyítás részeként a perben releváns időszakra beszerezte a VIII. rendű felperes rendelkezésre álló munkaidőbeosztásait, az alperes informatikai rendszerében tárolt munkaidő nyilvántartásokat, túlóra igazolásokat és bérkartonokat, valamint az egyes terminálokra érvényes beosztási műszakok pontos időkereteit tartalmazó kimutatást. A felperesi bizonyítási indítványra kirendelt informatikai szakértő véleménye alapján megállapította, hogy a perbeli időszakban az informatikai rendszer védelmi hiányossága miatt elviekben nem volt kizárható az újjlenyomat olvasóval nyert munkakezdési és munkavégzési adatokban történő utólagos módosítás lehetősége, azt azonban, hogy ténylegesen történt-e módosítás és amennyiben igen, mi volt az eredeti adatok tartalma, szakértői eszközökkel megállapítani nem lehetett.

[10] Ezt követően a VIII. rendű felperes indítványára az alperes által becsatolt munkaidő adatok és a rendelkezésre álló beosztások, bérkartonok és túlóraigazolások összevetésére kirendelt könyvszakértő véleménye alapján megállapította, hogy 2007. szeptember és 2008. december hónapok között, valamint 2009. februártól szeptemberig a VIII. rendű felperes 323 óra 50 perc időtartamban végzett munkát úgy, hogy a beosztás szerinti munkanapján, de nem a beosztása szerinti időszakban dolgozott. Ennek ellentételezéseként az 50%-os bérpótlék figyelembevételével 150.405 forint rendkívüli munkadíjra lett volna jogosult. Megállapította továbbá, hogy a VIII. rendű felperes 339 óra 26 perc időtartamban olyan munkanapokon dolgozott, amelyekre az eredeti beosztása szerint nem volt beosztva. Ezen időtartamokra 100% bérpótlék figyelembevételével 308.651 forint rendkívüli munkadíjra tarthatott igényt. Ezen túlmenően a munkaidőkeretébe tartozó munkaórákon felül nem végzett munkát. Ezzel szemben az alperes a teljes időszakban a VIII. rendű felperes részére 6.477 forint rendkívüli munkavégzésért járó munkabért fizetett ki, ezért a szakértői vélemény szerint további 450.405 forint (150.405+308.651-6.477) forintra jogosult.

[11] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az alperes a szakértői véleményben foglaltakat elfogadta. A szakértő számítását a felperesi képviselő sem vitatta, de álláspontja szerint hiányos adatokkal dolgozott, ezért továbbra is a keresetben előterjesztett összegben kérte az alperes marasztalát.

[12] Az elsőfokú bíróság a felperesek munkaügyi dokumentumok hiányos vezetése és a jelenléti nyilvántartások manipulálhatósága körében tett észrevétele alapján rámutatott arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a megbízható munkaügyi dokumentumok hiányában a bíróság a tényleges munkaidőt mérlegeléssel, egyéb bizonyítékok figyelembevételével is megállapíthatja, ehhez azonban a VIII. rendű felperesnek egyéb bizonyítékokkal kellett volna igazolnia, hogy nem akkor végzett munkát, amiről a perben bemutatott jelenléti ívek tanúskodnak. A munkavégzési idő munkaügyi dokumentumoktól eltérő tartalommal való megállapításához nem elég egy olyan általános jellegű állítás a munkavállaló vagy tanú részéről, hogy az alperes alkalmazottai nagyon sokat dolgoztak, állandóan a beosztásuktól eltérő időpontban hívták be őket, és bizonyossággal minden egyes hónapban többletmunkát végeztek. A VIII. rendű felperesnek kellett volna hitelt érdemlő olyan bizonyítékot felajánlania, amitől egyedileg beazonosítható, hogy a perrel érintett időszakban mely napokon, mettől meddig dolgozott. A szakértő számításának eredményét a VIII. rendű felperes a meghosszabbított határidőn belül nem vitatta, konkrét hibákat nem mutatott ki azzal együtt, hogy a magánszakértői vizsgálatra alapított összecszerű nyilatkozatát is csak

késedelmesen terjesztette elő, így azt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 8. § (2) bekezdése alapján egyébként sem kellett figyelembe venni. Mindezeket túl megjegyezte, hogy a felperes által felkért magánszakértő is megerősítette, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján jogszerűnek tekinthető követelés nagyságrendje töredéke a kereseti kérelemben állított mértéknek.

[13] Megalapozottnak ítélte ugyanakkor azt a felperesi érvelést, hogy amennyiben egykorú munkaügyi dokumentumok nem állnak rendelkezésre, de egyéb támpontok alapján lehetséges, a rendkívüli munkadíj összegét mérlegeléssel állapítsa meg. A dokumentumokkal lefedett 24 hónap adataiból alappal lehetett következtetni a 2009 januári hónap vonatkozásában a jogos követelés összegére, így az alperes indítványának megfelelően a többi hónap átlagával számolva a kirendelt szakértő véleményének alapulvételével egy hónapra 18.766 forintot tartott megalapozottnak.

[14] Az elsőfokú bíróság a könyvszakértő aggálytalan véleményét elfogadta, azonban az alperes elismerő nyilatkozata alapján a VIII. rendű felperest megillető marasztalás összegét 500.000 forintban állapította meg.

[15] Nem adott helyt újabb informatikai szakértő kirendelésére tett felperesi indítványnak sem. Az informatikai szakértő a kirendelésnek eleget tett, a véleményből egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy a szakértő teljeskörűen ellenőrizte a helyszínen az alperes informatikai rendszerét; és ez alapján állapította meg, hogy az alperes által rendelkezésre bocsátott adatokon túl más adat az alperes informatikai rendszereiből a perben releváns időszakra nem rekonstruálható. Mindezeket túl megjegyezte, hogy amennyiben nem az alperes által rendelkezésre bocsátott munkaidő nyilvántartási adatokból számolna, ezen munkaidő adatokat a felek kölcsönösen, mint a VIII. rendű felperes tényleges munkaidő adatait nem fogadnák el, a keresetét teljes egészében el kellene utasítani, mert a VIII. rendű felperes a munkaidő adataira vonatkozó más figyelembe vehető bizonyítékot a per során felajánlani nem tudott.

[16] A VIII. rendű felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2.Mf.31.069/2024/8. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét azzal hagyta helyben, hogy a VIII. rendű felperes terhére eső 916.353 forint szakértői díjat az állam viseli. Kötelezte a VIII. rendű felperest 26.334 forint + áfa másodfokú részperköltség megfizetésére.

[17] A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a korábban eljáró Fővárosi Törvényszék a 6.Mf.680.474/2018/6. számú részítéletében már rögzítette, hogy a perben a felpereseket – így a VIII. rendű felperest is – terhelte annak bizonyítása, hogy az alperessel fennállt munkaviszonyuk alatt az általuk megjelölt időtartamban rendkívüli munkát végeztek, amelyre a munkáltató által elrendeltem került sor és annak ellenértékét az alperes nem fizette meg. A perbeli esetben az így meghatározott bizonyítási teher – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – nem fordult meg. A jelen peres eljárásra irányadó régi Mt. 140/A. § (1) bekezdésének az a rendelkezése, amely a munkáltató számára előírja – többek között – a munkavállalók rendes és rendkívüli munkaidejének nyilvántartását, e bizonyítási szabállyal ellentétes előírást nem tartalmaz. Ezért a nyilvántartási kötelezettséget sértő munkáltatói magatartás hatósági ellenőrzés esetén munkavédelmi bírságot vonhat maga után, és a mulasztás a munkáltató terhére értékelendő az egységes bírósági gyakorlat szerint (BH2009. 120., BH2015. 232.), ami azt jelenti, hogy a munkavállaló jelenléti ív hiányában, illetve annak tartalmával szemben is bizonyíthatja az állítása szerinti rendkívüli munkavégzést. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság többször részletesen kioktatta a felpereseket a bizonyítási teherről és tájékoztatást adott a bizonyítás sikertelenségének következményeiről.

[18] A VIII. rendű felperes a rendkívüli munkavégzés ellenértéke érvényesítése iránt benyújtott keresetét a birtokában lévő beosztások és az általa készített feljegyzések alapján állította össze, azt állítva, hogy az alperes ujjlenyomat-leolvasó alapján készített munkaidő

nyilvántartása nem hiteles. E körben bizonyítási indítványt az alperesi munkaidő nyilvántartás informatikai szakértői vizsgálatára terjesztett elő.

[19] Az alperes munkaidő nyilvántartása ujjlenyomat-leolvasó rendszeren alapult, ami rögzítette a munkavállalók munkavégzési helyre érkezésének és távozásának idejét, e rendszer használatát az alperes 1999/8 (XI. 30.) számú ügyvezetői igazgatói utasítás írta elő. Az ujjlenyomat-leolvasó rendszerhez tartozó software az érkezés és távozás idejéből automatikusan kiszámolta a közte lévő időtartamot és azt, hogy ebből mennyi esett az adott műszakok időtartamára. Az ujjlenyomat-leolvasó rendszeren alapuló munkaidő nyilvántartásból készült el a „Jelenléti Ív Tételes” elnevezésű elektronikus nyilvántartás.

[20] Az alperes munkaidő nyilvántartó informatikai rendszere és az abban tárolt adatok vizsgálatára a felperesek indítványának teljesítésével informatikai szakértő kirendelése történt. A másodfokú bíróság e körben arra mutat rá, hogy az informatikai szakértő a kirendelésnek megfelelően a helyszíni vizsgálatot elvégezte és a rendszer felépítése alapján úgy foglalt állást, hogy utólagos adatmódosítások szakértői bizonyossággal nem állapíthatók meg, és nem merült fel adat utólagos módosítása. A szakértő megállapította, hogy az alperes munkaidő nyilvántartó informatikai rendszere az ujjlenyomat olvasó készülékről kapta az adatokat, azok az átdó file-okban kerültek be a rendszerbe. Bár bármilyen adatot fel lehetett tölteni az adatbázisba, hozzáférési jogosultsága a boltvezetőnek és teljeskörűen a rendszergazdának volt, az nem nyert bizonyítást, hogy a nyilvántartás adataiban ténylegesen módosítás történt. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az informatikai rendszer „manipulálhatóságának” lehetősége még egyébként sem jelenti azt, hogy az alperes az adatokat megváltoztatta, ilyen konkrét állítás a perben nem hangzott el, illetve értelemszerűen nem is igazolódott.

[21] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a felperesek meghatalmazottja a 21.M.70.953/2021/49. számú jegyzőkönyvben tett nyilatkozatában elfogadta az alperes által a perben becsatolt munkaidő nyilvántartási adatokat, fenntartva azt, hogy az alperes által tárolt adatokon módosítások történhetek, ahogy azt az informatikai szakértő megállapította. A könyvszakértő kirendelését a felperesek, így VIII. rendű felperes is arra nézve kérte, hogy valamennyi felperes tekintetében az alperes által rendelkezésre bocsátott munkaidő nyilvántartás és a rendelkezésre álló beosztások összevetésével ki milyen összegre jogosult a rendkívüli munkavégzés ellenértékeként. Egyben előre bocsátotta azt a meghatalmazott, hogy „ha a könyvszakértő által feltárt különbözet nem felelne meg annak a nagyságrendnek, amit mi jogosnak gondolunk, akkor azt nem fogjuk elfogadni, mert mi biztosak vagyunk benne, hogy a felpereseknek a kereseti követelésük szerinti összeg jár” (21.M.70.953/2021/49. számú jegyzőkönyv 9. oldal).

[22] Mindezek értelmében a VIII. rendű felperes a szakértői vizsgálat alapját jelentő iratokat a perben elfogadta, olyan feltételhez kötött elfogadást az eljárási szabályok nem ismernek – a régi Pp. nem tartalmaz – amelynek alapján a fél a számára kedvezőtlen szakértői véleményre figyelemmel utóbb az elfogadással ellentétes nyilatkozatot tehet.

[23] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perbeli adatok mérlegelésével helyesen állapította meg azt, hogy a VIII. rendű felperes ítéleti bizonyossággal a rendkívüli munkavégzés körében tett állításait nem tudta alátámasztani, ezért a bizonyítási teher szabályát helyesen alkalmazva nem jogsértő a felperes keresetének részben helyt adó érdemi döntés. A rendkívüli munkavégzés ellenértéke iránti kereseti kérelem esetén a bizonyítási kötelezettség nemcsak arra vonatkozik, hogy egy adott napon a munkavállaló részéről munkavégzés történt, bizonyítani szükséges a teljesített óraszámot is (Kúria Mfv.II.10.180/2012/4.). A perbeli esetben a könyvszakértői véleményben meghatározott mértékben rendkívüli munkavégzés történt, a VIII. rendű felperes azonban nem tudta igazolni

azt, hogy erre a kereseti kérelemben megjelölt időtartamban került sor, a peradatok azt nem támasztották alá.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

[24] A VIII. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a kereseti kérelemnek megfelelő döntés meghozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, és új határozat meghozatalára történő utasítását kérte.

[25] A VIII. rendű felperes elsődlegesen a Pp. 164. § (1) bekezdésének megsértését kifogásolta. Hivatkozása szerint a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben a felperesek soha nem fogadták el az alperes által rendelkezésre bocsátott munkaidő nyilvántartási adatokat. A per során kénytelenek voltak magáninformatikai szakértői vélemény beszerzésére az OMMF 2009. november 19-én kelt határozatában foglalt azon megállapítás alátámasztására, amely szerint az alperes súlyosan megsértette valamennyi munkavállaló munkaidő nyilvántartásának vezetését.

[26] A magánszakértői vélemény szerint megállapítható, hogy az alperesi munkaidő nyilvántartást vezető informatikai rendszer manipulálható, és az is, hogy olyan munkavállalókról is vezettek ujjlenyomatos informatikai nyilvántartást, aki orvosi igazolással bizonyítottan nem volt alkalmas ujjlenyomat adására. Önmagában ez a tény teljesen elfogadhatatlanná teszi az alperesi munkaidő nyilvántartási adatait.

[27] A VIII. rendű felperes álláspontja szerint a jogi képviselője csak és kizárólag azért fogadta el jogfenntartással az alperes informatikai rendszere által kreált adatokat, mert a bíróság ennek hiányában megtagadta volna a könyvszakértő kirendelését. A jogfenntartással történő elfogadás csupán azt jelentette, hogy a felperesek a kirendelt könyvszakértői vélemény ismeretében kívánták megvizsgáltatni az annak alapjául szolgáló dokumentumokat.

[28] Hangsúlyozta, hogy az informatikai szakértő álláspontja szerint az alperesnél használatban lévő informatikai rendszer az adatok módosítása ellen nem nyújtott védelmet, ezért elviekben nem zárható ki, hogy az alperes érdekében az ujjnyomat olvasóval nyert adatok utólagos módosítására kerülhetett sor.

[29] A VIII. rendű felperes további érvelése szerint az alperes nem tett eleget a régi Mt. 140/A. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt munkaidő nyilvántartási kötelezettségének. A hivatkozott rendelkezések a kötelezettség megszegésére ugyan nem tartalmaznak közvetlen szankciót, azonban ilyen esetben a bíróságnak a kialakult bírói gyakorlatot kell követnie. E körben hivatkozott a BH2009.120, EBH2009.1986, BH2015.232, BH2023.75 számú eseti döntéseiben kialakított gyakorlatra, valamint a Kúria Jogegységi Panasz Tanács Jpe.IV.60.014/2022/9. számú határozatában foglaltakra.

[30] A perben a felperesek igazolták, hogy az alperes által működtetett ujjlenyomat-leolvasó rendszeren alapuló munkaidő nyilvántartás hitelessége megkérdőjelezhető, utólagos ellenőrzésre nem alkalmas, mivel több olyan munkavállaló esetében is tartalmazott adatokat, akik orvosilag alkalmatlanok voltak ujjlenyomat adására. A jogerős részítéletben foglaltak annyiban megalapozottak, hogy a VIII. rendű felperes sem cáfolta az ujjlenyomat leolvasó használatát, azonban azt állította, hogy az abban szereplő adatok nem egyeztek a tényleges munkavégzés adataival, vagyis az adatokat valószínűleg módosították. Sérelmezte, hogy a

bíróságok mindezek ellenére a munkáltató helyett a munkavállalókra hárították a munkaidő nyilvántartás megszegésének terhét.

[31] A felperesek keresete az OMMF határozatán alapult, amely megállapította, hogy a munkavállalók nem a közölt munkabeosztás, hanem a munkáltató utasítására, attól eltérően végeztek munkát, ezért szükséges az a nyilvántartás, amelyből a tényleges munkavégzés időpontja és időtartama megállapítható. Ennek vezetésére az alperes volt köteles.

[32] Álláspontja szerint határozott kereseti követelést terjesztett elő, amellyel szemben az alperes nem tudott sem naprakész, sem hiteles, így utólag ellenőrizhető adatokat benyújtani. A bírósági gyakorlat ugyanakkor egyértelmű abban, hogy a munkáltató által vezetett munkaidő nyilvántartás hiányossága esetén a bizonyítási teher a munkáltatóra kiharul. A megismételt elsőfokú eljárásban a másodfokú bíróság által előírtakat nem vették figyelembe, a részítéletben az elsőfokú bíróság nem értékelte, így kizárólag az alperes által rendelkezésre bocsátott adatok alapul vételével történt meg a marasztalási összeg megállapítása. Mindezek alapján az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat is. Amennyiben az informatikai szakértők által a szakértői véleményben leírtakat, valamint a perben utólagosan becsatolt adatokat helyesen egybevetették volna, nem juthattak volna más álláspontra, csak arra, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt általános szabályt kell alkalmazni, vagyis a bizonyítási teher megfordult.

[33] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában történő fenntartását, és a VIII. rendű felperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[34] A VIII. rendű felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint megalapozatlan.

[35] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 270. § (2) bekezdése és a 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, a 272. § (2) bekezdése szerint megjelölt jogszabálysértések tekintetében vizsgálta felül. A régi Pp. 270. § (2) bekezdésének és a 275. § (3)-(4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi, vagy eljárási szabálysértés, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.

[36] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerint lefolytatható rendkívüli perorvoslat. A Kúria számos határozatában megerősített (például Pfv.V.20.707/2022/4., Pfv.V.20.794/2022/4.) a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli utasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 3. pontjában foglaltak szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés, és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet többféle okból is támadja, vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak rendelkeznie kell a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményekkel {PK vélemény 6. pont, Kúria

Gfv.VII.30.577/2016/6.-BH2017.196., Pfv.IV.20.503/2023/5.}. Nem elégséges az sem, ha a fél az általa megsértettnek vélt jogszabályhelyeket csupán felsorolja, majd szöveges indoklását úgy adja elő, hogy azt nem társítja az egyes konkrétan megjelölt jogszabályhelyekhez (Kúria Pfv.III.20.212/2021/6., Mfv.X.10.115/2020/7.).

[37] A VIII. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében alapvetően arra hivatkozott, hogy a számítások alapját képező, a munkavállalók ujjlenyomatát leolvasó rendszeren alapuló munkaidő nyilvántartás adatai manipulálhatóak, utólag módosíthatóak voltak, ezért az nem felelt meg a régi Mt. 140/A. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt törvényi követelményeknek, így a következetes bírói gyakorlat alapján a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint meghatározott bizonyítási teher átfordult, és az alperes volt köteles igazolni a ledolgozott munkaórák számát, amelynek nem tett eleget.

[38] A VIII. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett érvelésével szemben az eljáró bíróságok a megismételt eljárásban hosszas bizonyítást követően vontak le következtetést a kereset részbeni megalapozottságára, illetőleg ezt meghaladóan a kereset elutasítására. A munkaidő nyilvántartások beszerzése megtörtént, annak informatikai vizsgálatára, majd pedig könyvszakértő kirendelésére is sor került.

[39] A töretlen bírói gyakorlat szerint, ha a munkavállaló túlmunka iránti igényt érvényesít, a mérték tételes igazolása őt terheli (Mfv.II.10.608/2013/4.). A túlmunka végzését a munkavállalónak kell bizonyítania, ennek hiányában ezen a jogcímen ellentételezésre nem tarthat igényt (Mfv.I.10.609/2016/5.).

[40] Alaptalan a VIII. rendű felperesnek az OMMF határozat megállapítására történő hivatkozása is, figyelemmel arra, hogy a régi Pp. 4. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti.

[41] A VIII. rendű felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az informatikai szakértői véleményben az adatok manipulálhatósága lehetőségének felvetése elegendő annak tényleges megvalósulásának igazolására és ezáltal a bizonyítási teher átfordulására.

[42] Az alperes a per során a rendelkezésére álló, a munkavállalók ujjlenyomata alapján készült, a munkaidő kezdetét és végét rögzítő nyilvántartást benyújtotta, - többek között - a VIII. rendű felperes hozzájárulásával a könyvszakértő kirendelésére is az abban foglalt adatok alapján került sor.

[43] A Kúria nem kíván eltérni a töretlen és egységes ítélkezési gyakorlattól abban a jogkérdésben, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének és mérlegelésének nincs helye, ezért önmagában nem állapítható meg jogszabálysértés, ha a kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja (BH1998.401.) A jogszabálysértést a mérlegelési hiba akkor valósítja meg, felülmérlegelésre csak akkor van lehetőség, ha a korábbi mérlegelés kirívóan okszerűtlen, nyilvánvalóan iratellenes, vagy ellentétes a logika alapvető szabályaival (Pfv.V.20.430./2022/6., Pfv.IV.21.281/2022/5., Pfv.V.20.810/2022/5.). Lényeges, hogy a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna (BH2013.119.), az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.V.20.796/2022/6., Pfv.I.20.507/2022/5., Pfv.IV.20848/2022/5. Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013.119.).

[44] A perbeli esetben a VIII. rendű felperes által felhozott indokok nem vezethettek a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez, mert a megjelölt bizonyítékok alapján kizárólag egyfajta, a jogerős részítélettől eltérő, a VIII. rendű felperes által előadott következtetés levonására nem volt lehetőség. Az informatikai szakértő a munkavállalók ujjlenyomat

leolvasásán alapuló munkaidő nyilvántartás helyszíni vizsgálatát elvégezte és a rendszer felépítése alapján úgy foglalt állást, hogy utólagos adatmódosítások szakértői bizonyossággal nem állapíthatók meg. A rendszerbe bekerült adatok utólagos módosítására a boltvezetőnek és a rendszergazdának volt elvi lehetősége, azonban annak tényleges megtörténte a szakértő nem talált bizonyítékot.

[45] Az elsőfokú bíróság a 21.M.70.388/2021/4. számú végzésében foglalt felhívásra a felperesek – így a VIII. rendű felperes – képviselője a 9. sorszámú jegyzőkönyvben tett nyilatkozatában elfogadta a munkaidő nyilvántartási adatokat, így a bíróság az abban kimutatott, a felperesek által ledolgozott munkaórák figyelembevételével rendelte ki a könyvszakértőt a kereset összecszerűsége megalapozottságának vizsgálatára. A felperesek képviselője a 49. számú jegyzőkönyvben az alperes munkaidő nyilvántartási adatainak elfogadását megerősítette.

[46] A VIII. rendű felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy egyes munkatársai bizonyítottan nem voltak alkalmasak ujjlenyomat adására, amely a nyilvántartás hitelességét megkérdőjelezi. A Kúria rámutat arra, hogy egyes munkavállalók bizonyított ujjlenyomatadási képtelensége a VIII. rendű felperes felülvizsgálati érvelését azért nem támasztja alá, mert esetében ilyen tartalmú orvosi igazolás benyújtására nem került sor. Pertársának speciális helyzete érvelése megalapozottságát nem támasztotta alá.

[47] A VIII. rendű felperes felülvizsgálati érvelésével szemben a jogerős ítélet nem volt ellentétes a felülvizsgálati kérelemben felhívott bírósági döntésekkel sem.

[48] A VIII. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt eseti döntésekben foglalt jogértelmezés ügyszabályszerűség hiányában a jelen ügyben nem irányadóak. Az ügyszabályszerűség megítélése során szigorúan kell venni például az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát [Jpe.I.60.009/2023/22. (45)]. A precedensként hivatkozott ítéletek eltérő tényállásuk miatt a perbeli esetben nem voltak irányadók. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.081/2007. számú (megjelent: BH.2009.120.) ítéletében a munkáltató a munkavállaló munkaidejét nem a valóságnak megfelelően tartotta nyilván, napi 4 órás munkavégzést igazolt annak ellenére, hogy a vendéglátóipari tevékenységet folytató alperes nyitvatartása, a felperes egyedüli munkavállalóként történő alkalmazása és a tanúvallomások egyértelműen a keresetben állított mértékű munkavégzést támasztották alá. Ugyanezen okból nem volt figyelembe vehető az EBH2009.1986. számon megjelent döntésben foglalt jogértelmezés sem, mert az adott esetben nem állapítható meg a munkaidő nyilvántartás elmulasztása. A Kúria Mfv.II.10.688/2014. (megjelent: BH.2015.232.) számú ügyében a munkáltató – az iratok megsemmisülésére hivatkozással - nem tett eleget a munkaidő nyilvántartás adatait tartalmazó dokumentumok becsatolására történő felhívásnak, amely kötelezettség megszegését a bíróságok az alperes terhére értékelték. A megjelölt döntésekkel szemben a perbeli esetben ugyanakkor az alperes által működtetett munkaidő nyilvántartás a VIII. rendű felperes esetében a tényleges munkakezdési és befejezési időpontokat rögzítette, azok adatait a munkáltató a perben becsatolta, így olyan kötelezettségzegés, amely a bizonyítási teher átfordulását eredményezte volna, nem volt megállapítható.

[49] A munka törvénykönyve munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályainak értelmezéséről szóló 1/2022. JEH (Jpe.IV.60.014/2022/9.) számú jogegységi határozat a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 134. §-át és nem a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott régi Mt. 140/A. § eltérő szabályait értelmezte. A jogegységi határozat abban a kérdésben foglalt állást, hogy a munkaidő nyilvántartást a munkavégzés helyén szükséges-e vezetni.

[50] A Kúria Mfv.10.099/2022/7. (megjelent: BH.2023.75) döntése nem a munkáltató munkaidő nyilvántartási kötelezettségéről, hanem a szabadság kiadása és pénzbeli megváltására vonatkozó kötelezettségről, és bizonyítási érdekéről szól. Önmagában a nyilvántartás manipulálhatóságának, tehát a lehetőségének a perbeli valószínűsítése – az adott esetben – nem alkalmas a felpereseket terhelő bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher megfordítására.

[51] A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben a felperesek voltak kötelesek bizonyítani azt, hogy a munkaidő nyilvántartáson túl további ledolgozott munkaórákat teljesítettek, ezek tételes, egyes munkanapokra történő kimutatása, és annak számszaki összegzése az ő terhükre esett. Miután a rendelkezésre álló bizonyítékok a felperesek elsőfokú ítéletben foglalt marasztalási összegén túli megalapozottságát nem támasztották alá, a Kúria a jogerős részítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[52] 1992. évi XXII. törvény 140/A. § (1)-(3) bekezdés;
1952. évi III. törvény 164. § (1) bekezdés, 206. § (1) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[53] A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben a felperesek voltak kötelesek bizonyítani azt, hogy a munkaidő nyilvántartáson túl további ledolgozott munkaórákat teljesítettek, ezek tételes, egyes munkanapokra történő kimutatása, és annak számszaki összegzése is a bizonyítási kötelezettségük része. Ennek hiánya, illetve sikertelensége a terhükre esik.

Záró rész

[54] A felülvizsgálati eljárásban pervesztes VIII. rendű felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

[55] A VIII. rendű felperes munkavállalói költségkedvezménye folytán a felülvizsgálati eljárási illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam terhén marad.

[56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[57] A részítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró